

K.104/96

O Ś R O D E K   B A D A N I A   O P I N I I   P U B L I C Z N E J

Sprawa pułkownika Ryszarda Kuklińskiego w opinii Polaków w listopadzie 1996 roku.

- * Sprawą pułkownika Kuklińskiego zainteresowanych jest niespełna połowa Polaków (47%)
- * 27% osób uważa, że zdradził on ojczyznę
- * 21% sądzi, że postąpił jak patriota
- * Sprawa Kuklińskiego jest zdaniem Polaków kontrowersyjna, a opinie w tej kwestii uzależnione są głównie od poglądów politycznych badanych.

Warszawa, grudzień 1996 roku

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zamieszczanych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła.

*

Nie gasną w opinii publicznej spory wokół postaci i działalności pułkownika Ryszarda Kuklińskiego. Jedni nie mogą mu wybaczyć tego, że będąc zaprzysiężonym oficerem Wojska Polskiego przekazał tajemnice wojskowe obcemu mocarstwu. Inni podnoszą jego zasługi, zwracając uwagę, że tajemnice te nie były tajemnicami istotnymi dla bezpieczeństwa Polski, lecz miały znaczenie dla agresywnych planów ZSRR.

Ośrodek Badania Opinii Publicznej zbadał w listopadzie, jaki jest obecnie stosunek Polaków do sprawy płk. Kuklińskiego¹. Pytaliśmy o zainteresowanie sprawą i o ocenę postępowania Kuklińskiego proponując dwie skrajne oceny: zdradził ojczyznę bądź postąpił jak patriota. Niespełna połowa Polaków w ogóle zainteresowana jest sprawą, przy tym jakoś specjalnie śledziło informacje o niej jedynie 8%. Jednocześnie łącznie ponad połowa badanych nie interesowała się sprawą płk. Kuklińskiego: prawie dwie piąte przyznało, że niewiele o niej wie, a co siódma osoba była w ogóle niepoinformowana.

Pułkownik Ryszard Kukliński przekazywał do roku 1981 Stanom Zjednoczonym plany wojskowe Polski i Układu Warszawskiego (w tym plany wprowadzenia stanu wojennego w Polsce). Czy interesował(a) się Pan(i) tą sprawą?	
1. tak, specjalnie śledziłem informacje w tej sprawie.	8%
2. tak, słyszałem lub czytałem informacje na ten temat	39%
3. niewiele o tym wiem	38%
4. nic o tym nie wiem	15%

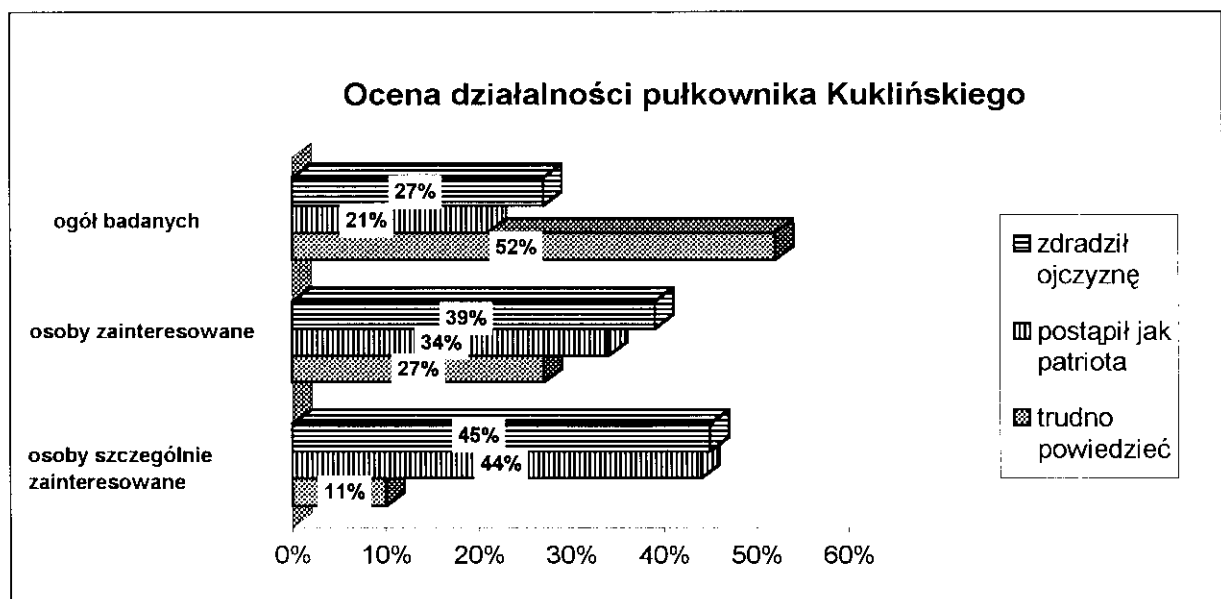
*

Ponad jedna czwarta Polaków uważa, że zdradził on ojczyznę a jedna piąta, że postąpił jak patriota. Ponad połowa zaś nie ma zdania na ten temat.

Toczy się spór o ocenę działania pułkownika Kuklińskiego. Jedni mówią, że zdradził ojczyznę, drudzy, że postąpił jak patriota. A jakie jest Pana(i) zdanie w tej sprawie?	ogół badanych	osoby zainteresowane	osoby szczególnie zainteresowane
1. zdradził ojczyznę	27	39	45
2. postąpił jak patriota	21	34	44
3. trudno powiedzieć	52	27	11

¹ Badanie zrealizowano 15 - 19 listopada 1996 roku. Próba losowa 1050 mieszkańców kraju od 16 roku życia. Błąd statystyczny dla takiej wielkości próby nie przekracza +/- 3% przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

Sytuacja nieco się zmienia jeżeli weźmiemy pod uwagę jedynie osoby zainteresowane sprawą (punkty 1 i 2 w pierwszym pytaniu). Spada o połowę, czego należało się spodziewać, odsetek osób nie mających zdania. (Mimo to pozostaje on spory jak na kategorię osób zainteresowanych - 27%.) Dalsze zawężenie wyników branych pod uwagę jedynie do osób szczególnie zainteresowanych powoduje także dalszy spadek odsetka osób nie mających zdania - do 11%. Zmienia się także relacja między odpowiedziami korzystnymi dla pułkownika Kuklińskiego a niekorzystnymi. Wśród ogółu badanych oraz wśród osób w ogóle nie zainteresowanych jego sprawą jest nieco więcej takich, którzy przypisują mu zdradę ojczyzny niż tych, którzy uznają jego postępowanie za patriotyczne (różnica 5 - 6 punktów procentowych). Natomiast wśród osób deklarujących szczególne zainteresowanie sprawą opinie o postawie płk. Kuklińskiego - zdrajca czy patriota - są podzielone równo.

Ośrodek Badania Opinii Publicznej we wrześniu 1994 roku pytał już o stosunek do pułkownika Kuklińskiego². Wówczas porównano dwie postacie: pułkownika Mariana Zacharskiego i pułkownika Ryszarda Kuklińskiego. Pytanie było nieco inaczej sformułowane,

² Badanie zrealizowano 2 - 6 września 1994 roku. Próba losowa 1048 mieszkańców kraju od 16 roku życia. Błąd statystyczny dla takiej wielkości próby nie przekracza +/- 3% przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

dlatego porównywać wyniki trzeba bardzo ostrożnie. Tym niemniej dla porządku przypomnijmy, jak wtedy obu pułkowników oceniało społeczeństwo polskie:

Porównuje się dziś (wrzesień 1994) pułkowników Kuklińskiego i Zacharskiego. Dzięki Kuklińskiemu Stany Zjednoczone uzyskały plany wojsk Polski i Związku Radzieckiego, dzięki Zacharskiemu Polska i Związek Radziecki uzyskały informacje o nowych typach uzbrojenia armii Stanów Zjednoczonych. Kukliński został skazany przez sąd w PRL, Zacharski - przez sąd w USA. Który z nich Pana(i) zdaniem - służył interesowi Polski?	
1. obaj	9
2. tylko Kukliński	7
3. tylko Zacharski	17
4. ani jeden, ani drugi	33
5. trudno powiedzieć	34

Zastrzegając wszystkie trudności wynikające z nieporównywalności odpowiedzi na tak różnie sformułowane pytania (dużo trudniej jest postawić człowiekowi zarzut zdrady ojczyzny, niż stwierdzić, że nie służył on interesowi Polski), można jednak zauważyć różnicę między oboma badaniami na korzyść płk. Kuklińskiego w listopadzie br. O tym, że dobrze służył on interesowi Polski przekonanych było we wrześniu 1994 roku 16% badanych, podczas gdy obecnie uważa go za patriotę 21%.

Jak widać z poniższej tabelki, sympatia do poszczególnych osób z polskiej sceny politycznej ma wpływ na ocenę działań płk. Kuklińskiego. Najsurowiej oceniają go zwolennicy polityków związanych z SLD. Najczęściej doceniają zasługi płk. Kuklińskiego sympatycy polityków „Solidarności” oraz ugrupowań prawicowych i centroprawicowych.

Toczy się spór o ocenę działania pułkownika Kuklińskiego. Jedni mówią, że zdradził ojczyznę, drudzy, że postąpił jak patriota. A jakie jest Pana(i) zdanie w tej sprawie?				
Sympatie do znanych osób z życia publicznego:		zdradził ojczyznę	postąpił jak patriota	trudno powiedzieć
Leszek Balcerowicz	sympatia	23	30	47
	niechęć	37	24	39
Ryszard Bugaj	sympatia	36	29	35
	niechęć	27	25	48
Włodzimierz Cimoszewicz	sympatia	39	16	45
	niechęć	14	41	45
Bronisław Geremek	sympatia	29	25	46
	niechęć	35	28	37
Roman Jagieliński	sympatia	34	30	36
	niechęć	37	25	38
Aleksandra Jakubowska	sympatia	40	19	41
	niechęć	20	37	43
Maciej Jankowski	sympatia	23	42	35
	niechęć	47	19	34
Grzegorz Kołodko	sympatia	38	21	41
	niechęć	26	32	42
Stanisław Kowolik	sympatia	17	44	39
	niechęć	40	18	42

Marian Krzaklewski	sympatia	19	33	48
	niechęć	47	14	39
Jacek Kuroń	sympatia	30	21	49
	niechęć	30	30	40
Jacek Kurski	sympatia	23	28	49
	niechęć	47	19	34
Aleksander Kwaśniewski	sympatia	37	15	48
	niechęć	19	38	43
Antoni Macierewicz	sympatia	24	43	33
	niechęć	40	20	40
Ryszard Miazek	sympatia	49	25	26
	niechęć	33	35	32
Leszek Miller	sympatia	42	16	42
	niechęć	24	37	39
Leszek Moczulski	sympatia	24	40	36
	niechęć	38	19	43
Andrzej Olechowski	sympatia	25	29	46
	niechęć	46	14	40
Józef Oleksy	sympatia	38	17	45
	niechęć	22	33	45
Jan Olszewski	sympatia	25	29	46
	niechęć	39	26	35
Waldemar Pawlak	sympatia	30	23	47
	niechęć	32	24	44
Janusz Piechociński	sympatia	56	19	25
	niechęć	31	22	47
Zbigniew Siemiątkowski	sympatia	48	16	36
	niechęć	23	43	34
Antoni Styczula	sympatia	37	20	43
	niechęć	36	36	28
Józef Wiaderny	sympatia	57	12	31
	niechęć	14	41	45
Lech Wałęsa	sympatia	16	36	48
	niechęć	40	16	44
Jerzy Wiatr	sympatia	42	26	32
	niechęć	26	32	42
Adam Zieliński	sympatia	32	23	45
	niechęć	53	26	21
Józef Zych	sympatia	31	25	44
	niechęć	27	36	37
Piotr Żak	sympatia	19	40	41
	niechęć	47	20	33

*

Podobną zależność stwierdzamy w wypadku analizy ocen korzystnych i niekorzystnych dla płk. Kuklińskiego wśród osób, które deklarują swoje poglądy polityczne według kryterium lewica - prawica. Najsurowiej oceniają go osoby o poglądach lewicowych i centrolewicowych, najbardziej doceniają jego działalność zwolennicy prawicy, trochę zaledwie mniej zwolennicy centroprawicy.

Poglądy polityczne	czy interesował się Pan sprawą płk. Kuklińskiego				ocena działań Kuklińskiego		
	specjalnie śledziłem	słyszałem	niewiele wiem	nic nie wiem	zdradził ojczyznę	postąpił jak patriota	trudno powiedzieć
lewicowe	10	43	38	9	44	19	37
centrolewicowe	10	41	38	11	39	14	47
centroprawicowe	8	58	27	7	26	31	43
prawicowe	11	44	37	8	19	34	47
trudno powiedzieć	4	26	42	28	20	11	69

*

Tendencje do surowszego oceniania działalności pułkownika Kuklińskiego mają także osoby z wyższym wykształceniem, kierownicy i specjaliści, bezrobotni, osoby niepraktykujące i praktykujące nieregularnie, osoby dobrze oceniające działalność rządu, premiera i prezydenta, osoby nie mające zaufania do Kościoła, osoby pozytywnie oceniające kierunek biegu spraw w kraju. Ponadto wyborcy Aleksandra Kwaśniewskiego z ostatnich wyborów prezydenckich oraz osoby deklarujące, że w najbliższych wyborach parlamentarnych poprą SLD i PSL.

*

Ogólnie można powiedzieć, że działalność pułkownika Ryszarda Kuklińskiego oceniana jest przez polskie społeczeństwo kontrowersyjnie. Częściej zdradę ojczyzny są gotowi zarzucać mu zwolennicy lewicy i osoby lepiej nastawione do rządzącej krajem koalicji, zaś patriotę częściej widzą w pułkowniku Kuklińskim zwolennicy „Solidarności”, prawicy i osoby gorzej nastawione do prezydenta, rządu i premiera.

Czy pułkownik Ryszard Kukliński zdradził Ojczyznę,
czy postąpił jak patriota?

	DANE W PROC.			LICZBA OSÓB
	zdradził Ojczyznę	postąpił jak patriota	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM.....	27	21	51	1043
PLĘĆ				
mężczyźni.....	32	30	38	499
kobiety.....	23	13	64	544
WIEK				
do 19.....	21	14	65	90
20-29.....	30	13	56	188
30-39.....	25	23	52	226
40-49.....	33	24	43	189
50-59.....	29	27	45	134
60 i więcej.....	25	23	53	216
MIEJSCE ZAMIESZKANIA				
wieś.....	27	21	52	389
miasto do 100 tys.....	27	21	52	326
miasto pow. 100 tys.....	29	22	49	328
WYKSZTAŁCENIE				
podstawowe.....	24	19	58	270
zasadnicze zawodowe.....	31	21	48	276
średnie i pomaturalne.....	26	23	51	369
wyższe z niepełnym.....	34	20	47	129
GRUPA SPOŁ.-ZAWODOWA				
kierownicy, specjaliści.....	35	22	44	80
prywatni przedsiębiorcy.....	25	39	36	53
rolnicy.....	39	16	45	26
robotnicy.....	26	24	50	195
pracownicy szeregowi.....	28	17	55	144
gospodynie domowe.....	26	12	62	33
emeryci i renciści.....	25	23	52	319
uczniowie i studenci.....	19	12	68	92
bezrobotni.....	36	16	47	87
SYTUACJA MATERIALNA				
dobra.....	28	20	52	133
średnia.....	28	22	51	634
zła.....	26	21	53	275
PRAKTYKI RELIGIJNE				
regularne.....	24	21	55	610
nieregularne.....	32	23	45	283
niepraktykujący.....	33	21	46	129
DEKLAROWANY UDZIAŁ W NAJBLIŻSZYCH WYBORACH				
tak.....	31	23	47	710
nie.....	23	21	57	222
jeszcze nie wiem.....	17	12	71	111
JAK OCENIA PAN DZIAŁALNOŚĆ RZĄDU				
dobrze.....	36	17	47	493
źle.....	22	29	49	432
trudno powiedzieć.....	12	10	79	118

	DANE W PROC.			LICZBA OSÓB
	zdradził ojczyznę	postąpił jak patriota	trudno powiedzieć	
OGÓLEM.....	27	21	51	1043
CZY W. CIMOSZEWICZ DOBRZE WYPEŁNIA OBOWIĄZKI PREMIERA				
tak.....	35	19	46	679
nie.....	18	35	47	221
trudno powiedzieć.....	8	9	82	142
CZY A. KWAŚNIEWSKI DOBRZE WYPEŁNIA OBOWIĄZKI PREZYDENTA				
tak.....	34	17	48	649
nie.....	19	32	49	277
trudno powiedzieć.....	10	16	74	116
ZAUFAŃIE DO KOŚCIOŁA				
tak.....	24	22	53	766
nie.....	38	19	43	247
trudno powiedzieć.....	13	16	71	28
OCENA BIEGU SPRAW W KRAJU				
dobry kierunek.....	33	19	48	470
zły kierunek.....	24	27	49	412
trudno powiedzieć.....	21	11	68	160
OCENA STANU GOSPODARKI				
rozwój.....	31	22	46	569
kryzys.....	24	22	54	419
trudno powiedzieć.....	13	0	87	53
PROGNOZA MATER. WARUNKÓW ŻYCIA LUDN. W NAJBL. 3 LATACH				
poprawią się.....	32	21	47	344
będzie tak samo.....	27	22	51	384
pogorszą się.....	27	22	51	263
trudno powiedzieć.....	4	12	84	51
OCENA SYTUACJI FINANSOWEJ GOSPODARSTWA DOMOWEGO				
nie starcza na podstawowe świadczenia.....	25	17	58	65
czasami nie starcza na podstawowe świadczenia.....	22	24	54	212
wystarcza na bieżące wydatki..	27	20	53	592
co jakiś czas ekstra wydatki..	36	24	40	152
co miesiąc ekstra wydatki.....	41	15	44	20
trudno powiedzieć.....	0	0	100	2
PREFERENCJE W I TURZE WYBORÓW PREZYDENCKICH				
Kuroń.....	25	18	57	54
Kwaśniewski.....	40	13	47	335
Olszewski.....	20	23	57	52
Pawlak.....	29	38	33	20
Wałęsa.....	16	34	50	271
Zieliński.....	40	19	41	26
PREFERENCJE PARTYJNE				
nie będą głosować.....	21	18	61	348
AW"Ś".....	18	37	45	132
PSL.....	33	19	48	77
ROP.....	27	35	38	74
SLD.....	55	9	36	138
UP.....	32	30	38	30
UW.....	23	27	50	73
tp.....	24	13	62	149

Dane OBOP listopad 1996 roku.